

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่เป็นประชากรในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 52.78 รองลงมาเป็น ประชากรในโรงเรียนขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 27.78 และโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 19.45

2. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาก็คือ ด้านการคัดกรอง อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อ

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามสถานภาพประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในสถานศึกษาจำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้า
กิจการนักเรียนมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่
แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาที่มีต่อผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้ตอบ
แบบสอบถามเสนอแนะให้โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
เป็นอันดับ 1 รองลงไปคือ โรงเรียนควรมีการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง
ต่อเนื่องควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น ครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะ
ได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่าง
ระดับได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียน โรงเรียนควรให้
ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและมีการประชุมบ่อย ๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับ
นักเรียนบ่อย ๆ โรงเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่อระบบการดูแล ช่วยเหลือ
นักเรียนพร้อมทั้งให้ครูและโรงเรียนควรเข้มงวด กับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะ
ทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนั กงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการคัดกรอง
อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนา
คุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ

มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เพื่อให้นักเรียนได้รับพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และเป็นเจตนารมณ์อันแท้จริงของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 5) ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญที่จะให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทยและอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข ประกอบกับจรรยาบรรณในวิชาชีพกำหนดให้ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า และครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 65) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู - อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดเป็นมาตรการในการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 1)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงน่าจะส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งถือเป็นภารกิจที่สำคัญจะต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบายในการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นไปตามพัฒนาการความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนที่หวังจะให้สถานศึกษาเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอน บุตรหลานให้พัฒนาและเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา บุญเลิศ (2550 : 99-101) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งหมดมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาพบว่า ควรมีความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์เพื่อเอื้อในการดำเนินงาน ควรมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครอง นักเรียนพบว่า ควรดำเนินการให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน ควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองนักเรียนพบปะกับครูที่ปรึกษามากขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากขึ้น ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของนักเรียนพบว่า ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม ควรให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สรุปเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูง ไปหาค่า 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนักเรียน การจัดทำ ระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case Study) ทุกครั้งที่นักเรียนมีปัญหา และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การตรวจสอบข้อมูลนักเรียน รายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ครูจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้นั้นจะต้องมีการศึกษา และรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะช่วยให้ครูได้ทราบถึงศักยภาพ ความสามารถ หรือจุดบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน โดยครูจะต้องใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดสอบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การวิเคราะห์ระเบียบ สะสมหรือการใช้แบบประเมิน (กรมสุขภาพจิต, 2547 ค : 5) โดยเฉพาะการจัดทำระเบียบสะสม (แบบ ปพ.8) ถือเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา โดยตรงที่จะต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งถือเป็นเอกสารที่ สถานศึกษาจะต้องจัดทำขึ้นสำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและผลงานด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษาและที่บ้าน เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 301) ซึ่งในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งความสามารถ ด้านการเรียนด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจและด้านการคุ้มครอง สวัสดิภาพจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน สถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เพื่อนครูอื่น ๆ และเพื่อนนักเรียนหรือจาก ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดและเพื่อนนักเรียน โดยเฉพาะ

การเยี่ยมบ้านนักเรียนและ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้น จะทำให้ครูสามารถทราบ ข้อมูลพื้นฐานอื่นของนักเรียนได้มากขึ้น ทั้งในด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การเยี่ยมบ้าน นักเรียนจะทำให้ครูทราบ ถึงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในด้านรายได้ของผู้ปกครอง ภาระหนี้สิน จำนวนเงินที่นักเรียน ได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน ตลอดจนจะได้รับทราบข้อมูลด้านจิตใจ การแสดงออกด้านอารมณ์ ความประพฤติ พฤติกรรมและความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง/ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา บุญเลิศ (2550 : 99-101) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง นักเรียน การส่งเสริมนักเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ทั้งหมดมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาพบว่า ควรมีความ พร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์เพื่อเอื้อในการดำเนินงาน ควรมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการคัดกรองโดยรวมและรายชื่อ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ลำดับแรกได้ดังนี้ การคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ลำดับต่อมาได้แก่ การใช้ เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียน และ การประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง ในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน

ทั้งนี้ตามแนวทางการดำเนินงานของกรมสุขภาพจิต ได้กำหนดการคัดกรอง นักเรียนเพื่อจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแนวทางดังกล่าว และจัดทำข้อมูลผล การคัดกรองเป็นรายชั้นเพื่อรายงานต่อไป (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 66) เช่นเดียวกับที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดว่า ผลจากการคัดกรองนักเรียนจะแบ่งนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผล กระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียน

ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น การเก็บตัว การแสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ กลุ่มมีปัญหา หมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนร่วมในด้านลบ ที่สำคัญคือผลการคัดกรองนักเรียนต้องถือเป็นความลับของสถานศึกษาจะให้นักเรียนรู้ไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 43 - 44) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยปกติวิสัยของคนทั่วไปมักจะไม่มีใครยอมรับว่าตนเป็นคนมีปัญหา ทุกคนต้องการได้รับการยอมรับจากคนอื่นว่าตนเป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสามารถ โดยหากประกาศผลการคัดกรองนักเรียนที่ได้ให้ทราบโดยทั่วกันแล้วนักเรียนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มมีปัญหาย่อมได้รับผลกระทบทำให้เป็นปมด้อยในตนเองอาจทำให้ครูและเพื่อนนักเรียนไม่ยอมรับ ถูกมองว่าเป็นตัวปัญหาที่จะสร้างความเสียหายให้กับสถานศึกษา และที่สำคัญตัวผู้ปกครองนักเรียนเอง มักจะไม่ยอมรับว่าบุตรหลานของตนเป็นเด็กมีปัญหาอาจพาลคิดไปว่าสถานศึกษาหาเรื่องหรือมือคดต้อบุตรหลานของตน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นไปในทางที่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นเพื่อลดปัญหาผลกระทบที่จะตามมาในภายหลัง สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะถือว่าข้อมูลผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ ไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มใดและมักจะหาวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหามากที่ยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่พฤติกรรมไม่ดีขึ้น และจำเป็นต้องส่งต่อนักเรียน ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก รัศมีรัตน์ (2552 : 112 - 116) ได้ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคะบวนการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูรักษาความลับในการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547 : 100) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนถือเป็นความลับ ไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองจัดอยู่ในกลุ่ม

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรกดังนี้ การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์ การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด เพื่อการ

เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีหรือยุวภาษาและการจัดตั้งกลุ่ม/ชมชมตามความสนใจของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดดั่งนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าว เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ได้ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และคุณภาพ ตลอดจนเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี สิทธิจันทร์ (2553 : 79-81) ที่พบว่ากิจกรรมที่ช่วยการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ

2.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 21 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาโดยรวมและรายชื่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อการประสานความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับบ้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิตได้กำหนดแนวทางในการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยเฉพาะการสื่อสารกับผู้ปกครองนั้นถือเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ปัญหาของนักเรียนอย่างใกล้ชิดซึ่งจะทำให้ครูได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานและได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มมากขึ้นและยังทำให้ผู้ปกครองรับทราบถึงพัฒนาการ ตลอดจนปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษา เกิดความตระหนักและมีความเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือบุตรหลานมากขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุมผู้ปกครอง การพูดคุยทางโทรศัพท์ การเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี สิทธิจันทร์ (2553 : 79-81) ที่พบว่า ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการป้องกันและ
 แก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย อยู่ในระดับมากเช่นมี
 การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาย
 มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนข้อมูลและการร่วมมือระหว่างอาจารย์
 กับผู้ปกครอง มีความพึงพอใจมากระหว่างอาจารย์กับผู้ปกครองพร้อมที่จะดำเนินงานป้องกัน
 แก้ไข และส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21 ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ โดยรวม
 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า 3 ลำดับแรกดังนี้
 การวางระบบและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น
 การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป
 การให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และ
 ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาถือเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน
 มากที่สุด เป็นผู้รู้ข้อมูลพื้นฐานและความใจวันนักเรียนแต่ละคนสามารถที่จะนำข้อมูลการรู้จัก
 นักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนา
 ตลอดจนการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น เมื่อนักเรียนคนใดมี
 พฤติกรรมที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา จึงยอมเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครู
 ที่ปรึกษาที่จะต้องแก้ปัญหาและให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี สิทธิจันทร์ (2553 : 79-81) ได้ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานตาม
 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
 พบว่า ครูให้การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว มีการแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่ง
 ต่ออย่างชัดเจน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ

ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจการนักเรียนที่มี
 สถานภาพต่างกัน มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็นประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูหัวหน้ากิจการนักเรียนต่างต้องยึด นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้จัดการให้ มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข อำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ คู่มือ กำกับ นิเทศ ติดตามประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ส่วนครูประจำชั้นจะมีบทบาทหน้าที่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนดำเนินการเพื่อการส่งต่อนักเรียน โดยที่ครูประจำวิชา/ครูทั่วไป ทุกคนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 17 - 20)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจการนักเรียน ต่างมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน รวมทั้งมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรัชต์ ชาติรักษ์ (2550 : 132-133) การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ตามสถานภาพและประเภทของโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจการนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้กับสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรม การส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตทางสังคม ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ต่างก็รับนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติในลักษณะเดียวกันและต้องดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีการดำเนินการที่เป็นกระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547 : 116) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา กระพุ่มพันธ์ (2548 : 115) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

จากการศึกษาข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะให้โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เป็นอันดับ 1 รองลงไปคือ โรงเรียนควรมีการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น ครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน และต่างระดับได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียน โรงเรียนควรให้

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและมีการประชุมบ่อย ๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อย ๆ โรงเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งให้ครูและโรงเรียนควรเข้มงวด กับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี สิทธิจันทร์ (2553 : 79-81) ได้อธิบายถึงข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า ควรมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อรับทราบข้อมูลนักเรียนเป็นประจำ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนอย่างเพียงพอและครูที่ปรึกษาและครูประจำวิชาควรรายงานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอควรมีการบันทึกข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทางคอมพิวเตอร์ ควรจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อใช้ประกอบกับข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน และ โรงเรียนควรมีการพัฒนาข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรม เช่น การอบรมคุณธรรม จริยธรรม การต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมด้านความสามารถนักเรียน อย่างเพียงพอ ควรมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อรับทราบข้อมูลในตอนเช้าเป็นประจำ ให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมและจับกลุ่มความสนใจด้วยตนเอง ครูไม่ควรกำหนดกิจกรรมชุมนุมหรือกิจกรรมอื่นให้นักเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวในการให้บริการนักเรียนทุกช่วงเวลา ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงห้องแนะแนวโรงเรียนเพื่อบรรยากาศที่ดีในการให้บริการของนักเรียน และควรมีการกำหนดความเสี่ยงของปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และนำความเสี่ยงมาปฏิบัติเพื่อป้องกันปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรจัดให้มีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าแนะแนวโดยเฉพาะ เพื่อเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน

1.2 สถานศึกษาควรมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3 สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เพื่อคัดกรองนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา และจัดทำเอกสารเสนอผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บเป็นระบบ

1.4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เรียนรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยมีการใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพ และความเหมาะสม เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การประชุมผู้ปกครอง โครงการ พิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

1.5 สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อนและต้องหาความช่วยเหลือเฉพาะทาง ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่นและผู้มีส่วนได้เสีย ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษากับคุณภาพของนักเรียน